

Mikkelin kaupungin toiminnan ja talouden seuranta

1.1.–31.10.2022

MIKKELI

Sisällysluettelo

1. Johdon analyysi	1
1.1. Yleinen talousnäkyvä	1
1.2. Talouden tasapainotustoimenpiteet	3
1.3. Henkilöstömäärän kehitys	4
1.4. Väkiluku ja työllisyys	5
2. Toimintatuotot, verotulot, valtionosuudet ja korkotulot	6
2.1. Toimintatuotot	6
2.2. Verotulot	7
2.3. Valtionosuudet	8
3. Toiminta- ja korkokulujen kehitys	9
3.1. Toimintakulut	9
3.2. Rahoitustuotot ja -kulut yhteensä	10
4. Koko kaupungin toteutuma 10/2022 ja toteutumisennuste 2022	11
5. Investoinnit ja rahoitus	14
5.1. Investoinnit	14
5.2. Rahoitus	23
5.3. Rahoituslaskelmaennuste	24
6. Määrärahaesitykset	25
7. Hallintokuntien johdon analyysit	27
7.1. Hallinto- ja elinvoimapaalvelut	27
7.2. Mikkelin seudun ympäristölautakunta	27
7.3. Kasvatus- ja opetuslautakunta	27
7.4. Hyvinvoinnin ja osallisuuden lautakunta	28
7.5. Kaupunkikehityslautakunta	28
7.6. Etelä-Savon pelastuslaitos (taseyksikkö)	29
7.7. Mikkelin kaupungin liikelaitos Otavia	29
7.8. Mikkelin Vesiliikelaitos	30

1. Johdon analyysi

1.1. Yleinen talousnäköymä

Sote-palveluiden tuottamisvastuu siirtyy kunnilta hyvinvointialueille vuoden 2023 alussa. Historiallisen uudistuksen voimaantuloon valmistaudutaan monin tavoin poikkeuksellisissa olosuhteissa. Koronapandemia aiheuttaa edelleen lisäkustannuksia sote-palvelutuotantoon ja Venäjän aloittama sota Ukrainassa luo myös talouteen laajasti vaikuttavaa epävarmuutta.

Venäjän helmikuussa Ukrainassa käynnistämän hyökkäyssodan vaikutukset näkyvät Mikkelin kaupungin palvelutuotannossa pääasiassa ukrainalaisille lapsille tuotettavien varhaiskasvatuksen ja perusopetuksen palveluissa. OKM on ohjeistanut kuntia ukrainalaisten esi- ja perusopetuksen suhteen, ja esimerkiksi perusopetukseen valmistavan opetuksen järjestäminen rahoitetaan kunnille täysimääräisesti ja vuoden 2022 osalta takautuvasti perustuen läsnäolokuukausiin. Talousvaikutuksia aiheutuu edellä mainittujen lisäksi erityisesti sotatoimista seuranneen inflaation eli hintojen nousun sekä odotettua nopeamman korkojen nousun kautta. Ukrainassa käytävän sodan aiheuttama energiakriisi aiheuttaa Mikkelin kaupungin talouteen lisähaasteita erityisesti vuonna 2023.

Mikkelin kaupungin taloustilanne on ollut haastava jo kauan, sillä taseessa on ollut kumulatiivista alijäämää vuoden 2018 tilinpäätöksestä lähtien. Merkittävimmät haasteet ovat liittyneet kaupungin taloudellisen kantokyvyn ylittäviin sosiaali- ja terveystalouden kustannuksiin. Sama tilanne jatkuu myös alueen sote-palvelut tuottavan Essote-kuntayhtymän viimeisenä toimintavuonna, sillä aiempien vuosien tapaan suurimmat käyttötalouden ylityspaineet kohdentuvat tänäkin vuonna Essoten kuntalaskutukseen. Sote-uudistuksen rahoituslainsäädännön mukaan sote-kuntayhtymien jäsenkunnat joutuvat myös kattamaan kuntayhtymien taseisiin mahdollisesti muodostuvat kumulatiiviset alijäämät vuoden 2022 loppuun mennessä, mikä edelleen kasvattaa kustannuspaineita ja sote-kuluihin liittyvää taloudellista riskiä.

Viimeisimmän Essoten ennusteen mukaan Mikkelin kaupungin kuntalaskutukseksi vuodelle 2022 on arvioitu 237,4 miljoonaa euroa. Essoten tuloslaskelmaennuste on 28,2 miljoonaa euroa alijäämäinen, mikä tarkoittaa jäsenkunnille lisäksi veloitetta kattaa tilikaudelta muodostuneet alijäämät. Mikkelin osuus vuoden 2022 alijäämästä on Essoten laskelman mukaan noin 17,3 miljoonaa euroa. Essoten sote-kustannukset Mikkelin kaupungille vuonna 2022 tulisivat näin ollen olemaan yhteensä noin 254,7 miljoonaa euroa, ja se ylittää talousarvion 226,7 miljoonan euron sote-laskutusvarauksen jopa 28 miljoonalla eurolla. Koronapandemian vaikutusten lisäksi Essoten laskutustason nousupainetta aiheuttavat pääasiassa palkkojen harmonisointi sekä työmarkkinaratkaisu.

Sote-kustannusten nettosummaa pienentävät tilikaudelle kohdentuvat koronatuot. Essoten ilmoittamiin testausmääriin sekä väkilukuun perustuvan yleisavustuksen perusteella odotettavissa on noin 5,2 miljoonaa euroa avustuksia vuoden 2022 koronakustannuksiin. Lisäksi Mikkelin saa vuonna 2022 myös harkinnanvaraisesti myönnettyjä takautuvia korvauksia vuonna 2021 aiheutuneisiin koronakustannuksiin 9,4 miljoonaa euroa.

Essoten budjettiylitykset johtavat sote-uudistuksen siirtolaskennan tasausmekanismien johdosta pysyviin leikkauksiin Mikkelin kaupungin tulevien vuosien valtionosuusrahoituksessa. Mikkelin

kaupungin tulevien vuosien talouden kannalta on ensiarvoisen tärkeää, että ennustettu Essoten talousarvioylitys toteutuisi mahdollisimman maltillisena.

Vuoden 2022 jälkipuoliskolla kuntien ja kaupunkien verotulot ovat kohentuneet huomattavasti siitä, mitä vielä keväällä ennakoitiin. Kuntaliiton marraskuussa päivittämä verotuloennuste osoittaa Mikkelin kaupungille noin 9,1 miljoonan euron ylitystä talousarvioon nähden. Tuoreimmat valtionosuuslaskelmat ennakoivat noin 0,95 miljoonan euron talousarvioylitystä. Lisäksi Mikkelin haki myös harkinnanvaraista valtionosuuden korotusta vuodelle 2022, ja marraskuussa valtiovarainministeriö päätti myöntää Mikkelille 1,6 miljoonaa harkinnanvaraista valtionosuuden lisäystä. Näin ollen valtionosuuksia arvioidaan yhteensä kertyvän 2,55 miljoonaa euroa budjetoitua enemmän.

Kaupungin tuloslaskelmaennusteessa on huomioitu seuraavat keskeiset poikkeamat:

- Toimintatuotot ylittävät kokonaisuutena alkuperäisen talousarvion noin 14,8 miljoonalla ja muutetun talousarvion noin 14,6 miljoonalla eurolla.
  - Toimintatuottojen ylittyminen johtuu pääasiassa budjetoimattomista korona-avustuksista. Sosiaali- ja terveysministeriön syyskuussa tehdyn päätöksen mukaan Mikkelille myönnettiin takautuvasti 9,4 miljoonaa euroa takautuvia harkinnanvaraisia korvauksia kattamaan vuonna 2021 aiheutuneita koronakustannuksia. Lisäksi vuodelle 2022 kohdistuvien vastaavien korvausten määräksi ennustetaan 5,2 miljoonaa. Näin ollen budjetoimattomia koronatilanteeseen perustuvia avustuksia ennustetaan vuoden 2022 aikana kertyvän yhteensä noin 14,6 miljoonaa. Koronaan liittyviä korvauksia ei ole puutteellisten tietojen vuoksi ollut mahdollista arvioida talousarvion laadintahetkellä, joten niiden vaikutus talouden ennusteisiin on ollut huomattava talousarviovuoden edetessä.
- Toimintakulujen arvioidaan kokonaisuutena ylittävän alkuperäisen talousarvion noin 25,0 miljoonalla eurolla, sekä Patu-säästöohjelman linjausten mukaisesti laaditun muutetun talousarvion 28,2 miljoonalla eurolla.
  - Toimintakulujen ylitys aiheutuu sote-kustannusten 28 miljoonan euron talousarvioylityksestä. Tilinpäätösvaiheessa voi vielä tulla merkittäviäkin muutoksia, joten riskinä on ylityksen toteutuminen vielä tätäkin ennustetta suurempana.
  - TMT-maksussa on noin 0,9 miljoonan euron ylityspaine.
  - Henkilöstökulut alittavat alkuperäisen talousarvion noin 3,4 miljoonalla eurolla ja muutetun talousarvion noin 2,8 miljoonalla eurolla.
- Kuntaliiton ennusteen mukaan verotulot ylittyvät noin 9,1 miljoonalla eurolla
- Valtionosuudet ylittyvät noin 2,55 miljoonalla eurolla
- Poistoennusteeseen on lisätty Ihastjärven koulurakennuksen kahden miljoonan euron suuruisen alaskirjaus, jonka johdosta poistojen ja arvonalentumisten määrän arvioidaan ylittävän talousarvion noin miljoonalla eurolla.

Vuoden 2022 tuloslaskelmaennuste muodostuu 3,7 miljoonaa euroa alijäämäiseksi. Alkuperäinen talousarvio laadittiin 4,68 miljoonaa euroa alijäämäiseksi, ja Patu-ohjelman leikkausten mukainen muutettu talousarvio osoitti 1,25 miljoonan euron alijäämää. Ennuste on siten muutettua talousarviota heikompi, mutta alkuperäistä talousarviota parempi.

Vaikka sote-kustannusten ennuste on muuttunut vain hieman syksyn aikana, oli heinäkuun seurantaraportissa tulosennuste huomattavasti lokakuun raportin ennustetta synkempi. Heinäkuun ennusteeseen verraten lokakuun seurannassa koko kaupungin ennustetta ovat kohentaneet muun muassa

tarkentuneet tiedot koronaperusteisista valtionavustuksista, veroennusteen koheneminen, harkinnanvarainen valtionosuuden lisäys sekä henkilöstökuluissa saavutetut säästöt.

Huomionarvoista on, että kun tuloslaskelmaennusteesta eliminoidaan Essoten talousarvioylitys, arvioidujen korona-avustusten vaikutus, sekä harkinnanvarainen valtionosuuden korotus, olisi ennuste noin 8,1 miljoonaa euroa ylijäämäinen. Näin ollen kaupungin oma toiminta ilman sotea on selkeästi positiivinen. Oman toiminnan vahva tulosenuste ei kuitenkaan riitä kattamaan huomattavan suurta sote-kustannusten nettoylitystä. Oman toiminnan positiivinen tulos ei myöskään tarkoita sitä, että Mikkelin talous olisi tasapainossa sote-palvelutuotannon siirtyessä Etelä-Savon hyvinvointialueen vastuulle vuoden 2023 alussa. Valtionosuuksiin kohdistuvat leikkaukset aiheuttavat Mikkelille suuret taloudelliset haasteet myös tulevana vuosina.

1.2. Talouden tasapainotustoimenpiteet

Mikkelin kaupungin taloustilanne on haastava. Kaupungin taseessa on vuoden 2021 tilinpäätöksessä 33,55 miljoonaa euroa kumulatiivista alijäämää, joka tulee kriisikuntamenettelyn välttämiseksi kattaa vuoden 2023 loppuun mennessä. Katettavan kumulatiivisen alijäämän määrä muuttuu vielä vuoden 2022 tuloksen mukaisesti. Vuoden 2022 alkuperäinen talousarvio on 4,7 miljoonaa euroa alijäämäinen. Myös tulevien vuosien talousnäkymät ovat sote-uudistuksen rahoituslaskelmiin liittyvän epävarmuuden vuoksi vielä epäselvät; Essote-kuntayhtymän vuoden 2022 budjettiylitykset johtavat siirtolaskennan tasauselementtien vuoksi pysyviin, jokavuotisiin lisäleikkauksiin kaupungin valtionosuuksista. Lopulliset siirtolaskelmat vahvistetaan vuoden 2022 tilinpäätöstietojen valmistuttua. Vuoden 2022 aikana valmistuvissa laskelmissa käytetään vuoden 2022 osalta talousarviotietoja, jotka eivät vastaa lopullista toteumaa. Siksi siirtolaskelmille suoritetaan jälkikäteen tarkistuslaskenta, jonka perusteella kuntakohtaiset valtionosuudet määritetään lopulliselle tasolle.

Kaupunginvaltuusto hyväksyi 28.3.2022 kokouksessaan kaupungille järjestyksessään neljännen tasapainotusohjelman, [Palvelut ja tulevaisuus -ohjelman](#). Ohjelmassa linjattiin vuoden 2022 osalta kaikkiaan 4,7 miljoonan euron tasapainotustoimista, joiden tarkoituksena on tähdätä vähintään nollatulokseen. Ohjelman hyväksymisen yhteydessä päätettiin määrärahamuutoksista, joiden toimintakatetta ja siten tulosta kohentava vaikutus oli 3,34 miljoonaa euroa; loppuosa vuoden 2022 säästötoimista eli 1,34 miljoonaa euroa ei ole kohdennettavissa määrärahaleikkauksin. Kohdentamattomista säästötoimista 80 000 euroa liittyy tiukennetulla täyttölupamenettelyllä tavoiteltaviin säästöihin, 268 571 euroa konserni- ja elinvoimapalveluiden htv-säästöihin, 141 429 euroa asumisen ja toimintaympäristön palvelualueen htv-säästöihin, 150 000 euroa määräaikaaisuuksien vähentämiseen ja 0,7 miljoonaa euroa vapaaehtoiisiin vapaisiin ja muihin palkkaussäästöihin.

Raportin kirjoitushetkellä voidaan arvioida, että myös ns. kohdentamattomat henkilöstösäästöt ovat koko kaupungin tasolla toteutumassa. Henkilöstömenojen arvioidaan kokonaisuutena alittavan alkuperäisen talousarvion n. 3,4 miljoonalla eurolla ja muutetun talousarvion n. 2,8 miljoonalla eurolla.

Patu-ohjelman kuluvan vuoden 4,7 miljoonan euron kokonaissäästötavoitteesta noin 2,43 miljoonaa euroa on kertaluonteisia. Niistä 0,5 miljoonan euron lisätavoite myyntivoitoille ei toteutune vielä vuonna 2022, sillä Pelastuslaitoksen rakennusten kiinteistökauppa siirtynee tulevan vuoden puolelle.

Vuodelle 2023 kohdistuvia säästöjä on noin 3,4 miljoonaa ja vuodelle 2024 vielä 0,2 miljoonaa. Aiemmissä kolmessa säästöohjelmassa vuodelle 2022 kohdistuvia säästötoimia oli yhteensä 4,4 miljoonaa ja vuodelle 2023 yhteensä 0,9 miljoonaa. Lisäksi tulevien vuosien kouluverkkoratkaisuilla tavoitellaan yhteensä n. 2,5 miljoonan euron säästöjä. Alla on esitetty yhteenvetotaulukko Patu-ohjelman ja aiempien tasapainotusohjelmien säästötoimista – vastaava koonti on vahvistettu kaupunginvaltuustossa 28.3.2022 Patu-käsittelyn yhteydessä.

Säästötoimet yhteensä KV 28.3.2022 § 44 mukaisena	2022	2023	2024	2025	Yhteensä
<i>Palvelut ja tulevaisuus -ohjelma</i>	2 249 980	3 397 500	200 000		5 847 480
<i>Aiemmat päätökset</i>	4 438 943	895 000			5 333 943
<i>Kouluverkko</i>			2 387 782	158 158	2 545 940
Kaikki yhteensä	6 688 923	4 292 500	2 587 782	158 158	13 727 363
<i>Satunnaiset ja kertaluontoiset</i>	2 430 420				2 430 420

Raportointi säästötoimien toteutumisarvioista on esitetty viimeksi heinäkuun talousseurannan yhteydessä. Seuraava raportointi säästötoimien toteutumisesta sisällytetään vuoden 2022 tilinpäätökseen.

Kumulatiivisen alijäämän kattaminen pelkästään käyttötalouden sopeutustoimin kuntalain mukaiseen aikarajaan eli vuoden 2023 loppuun mennessä ei tule summan suuruuden vuoksi onnistumaan. Siksi kaupunginvaltuusto linjasi 17.10.2022 § 136 energiaomaisuusjärjestelyistä alijäämien kattamiseksi. Asian valmistelu jatkuu valtuuston linjauksen mukaisesti.

1.3. Henkilöstömäärän kehitys

	Vakinaiset				Määräaikaiset				Yhteensä			
	31.12.21	31.3.22	31.7.22	31.10.22	31.12.21	31.3.22	31.7.22	31.10.22	31.12.21	31.3.22	31.7.22	31.10.22
Hallinto- ja elinvoimapalvelut	253	249	241	201	22	17	14	19	275	266	255	220
Ympäristöpalvelut	25	25	23	22	5	4	13	12	30	29	36	34
Sivistyksen ja hyvinvoinnin palv.alue	1040	1038	1028	1055	271	338	119	306	1311	1376	1147	1361
Asumisen ja toimintaymp. palvelualue	167	240	233	239	43	29	16	17	210	269	249	256
Pelastuslaitos	167	165	160	159	28	25	55	32	195	190	215	191
Vesilaitos	23	22	22	22	3	2	2	1	26	24	24	23
Otavia	61	63	60	60	17	18	10	17	78	81	70	77
	1736	1802	1767	1758	389	433	229	404	2125	2235	1996	2162

1.4. Väkiluku ja työllisyys

MIKKELI	30.9.2022	31.12.2021	30.9.2021	31.12.2020
Väkiluku	52 110	52 122	52 191	52 583
Muutos (hlöä) vrt. 30.9.2022	-	-12	-81	-473

Tilastokeskuksen väestönmuutosten kuukausittaisten ennakkotietojen mukaan Mikkelin väkiluvun lasku on vuoden 2022 aikana ollut huomattavasti edellisvuosia maltillisempaa, ja väkiluku on jopa hie- man noussut syksyn 2022 aikana. Mikkeliin saapuneet sotaa paenneet ukrainalaiset eivät vaikuta ti- lastoon.

Mikkeli 1.1.-30.9.2022	
Syntyneet	275
Kuolleet	-520
Syntyneiden ja kuolleiden erotus	-245
Kuntaan muutto	1 896
Kunnasta muutto	-1 839
Kuntien välinen nettomuutto	57
Maahanmuutto	198
Maastamuutto	-31
Nettosiirtolaisuus	167
Väkiluvun tilastokorjaukset	9
Kokonaismuutos	-12

Etelä-Savon maakuntaliiton ennakkotietojen mukaan kuntien välinen nettomuutto on Mikkeliissä ollut positiivinen vuoden 2022 aikana. Myös nettomaahanmuutto vaikuttaa korottavasti Mikkelin asukas- lukuun. Kokonaismuutos pysyy kuitenkin negatiivisena, koska luonnollinen väestömuutos on voimak- kaasti laskeva. Etelä-Savossa luonnollinen väestömuutos (syntyvyys-kuolleisuus) on vuoden 2022 ai- kana ollut -1 081, mikä on heikoin luku yli vuosikymmeneen.

Työttömyysaste	30.9.2022	30.9.2021	30.9.2020
Mikkeli	9,2 %	9,4 %	11,0 %
Etelä-Savo	8,9 %	9,6 %	11,0 %
Koko maa	8,8 %	10,1 %	12,0 %
Lomautetut (hlöä)			
Mikkeli	60	103	291
Etelä-Savo	138	266	732

Mikkelissä työttömyysaste on hieman parantunut viimeisen 12 kuukauden aikana. Maakunnallisesti sekä valtakunnallisesti positiivinen kehitys on ollut vauhdikkaampaa. Lomautettuna olevien määrä on Etelä-Savossa alimmillaan sitten vuoden 2006.

2. Toimintatuotot, verotulot, valtionosuudet ja korkotulot

2.1. Toimintatuotot

Hyvinvoinnin ja osallisuuden lautakunnan osalta toimintatuotot alittuvat -556 000 euroa. Merkittävimmin tähän on vaikuttanut alkuvuoden koronarajoitukset, jotka mm. peruivat kaupunginorkesterin esityksiä sekä sulkivat liikuntapaikkoja. Varsinaisten rajoitusten lisäksi on ollut havaittavissa, että tapahtumien ja liikuntapaikkojen (etenkin uimahallit) kävijämäärät eivät ole rajoitusten jälkeen elpyneet koronaa edeltävälle tasolle.

Kasvatus- ja opetuslautakunnan osalta varhaiskasvatuksen asiakasmaksujen arvioidaan alittuvan 250 000 euroa asiakasmaksumuutoksista johtuen. Toisaalta varhaiskasvatuksen kotikuntakorvausten arvioidaan ylittyvän 64 000 euroa ja varhaiskasvatuksen avustusten arvioidaan ylittyvän 65 000 euroa. Kun lukiokoulutuksen toimintatuottojen arvioidaan ylittyvän 34 000 euroa sekä perusopetuksen avustusten arvioidaan ylittyvän 100 000 euroa, päättyy koko lautakunnan toimintatuotot arviolta noin 10 000 euroa talousarviota paremmaksi.

Kaupunkikehityslautakunnan käyttötalous toteutuu kokonaisuutena talousarvion mukaisesti. Lautakunnan sisällä poikkeamia aiheutuu mm. hulevesien tuoton osalta, joka jäänee 85 000 euroa vajaaksi. Liikenneväylillä maksutuotot puolestaan ylittyvät 180 000 euroa. Vuokraus- ja käyttöpalveluiden osalta vuokratuotot jäävät talousarviosta onnistuneiden omaisuuden realisointien seurauksena sekä vuokrasopimuksien päätyttyä (esim. Paukkula). Pysäköintipalveluissa tuotot laskevat 100 000 € (muutosta resurssivajeesta, lomista, poissaoloista sekä pysäköintikulttuurin muutoksesta johtuen. Joukko liikenteen tuotot toteutuvat suunniteltua 320 000 euroa korkeampina.

Vuonna 2022 sosiaali- ja terveysministeriö järjesti covid-19-epidemian sote-lisäkustannuksiin kohdennettavista valtionavustuksista vain yhden valtionavustushaun, jonka hakuaika päättyi 4.11. Ministeriö pyrkii tekemään päätökset valtionavustuksista joulukuun loppuun mennessä, jotta ne ehtivät huomioiduiksi vuoden 2022 tilinpäätöksissä. Avustukset perustuvat osin toteutuneisiin suoritelmäriin ja loppuvuoden osalta ministeriön tekemään arvioon, jotta päätösten antaminen vuoden 2022 aikana onnistuu; tämä on kriittistä erityisesti sote-uudistuksen siirtolaskentaan kohdistuvien vaikutusten vuoksi. Avustukset vaikuttavat siirtolaskennassa käytettävään siirtyvien sote-kustannusten nettomäärään.

Arvio Mikkelin v. 2022 suoriteperusteisista covid-avustuksista on yhteensä 5,2 miljoonaa euroa. Lisäksi vuodelle 2022 tuloutuu vuoden 2021 korona-sote-kustannusten perusteella myönnetty 9,4 miljoonan euron harkinnanvarainen valtionavustus, josta saatiin päätös syyskuussa. Kokonaisuudessa on huomioitu myös vuoden 2021 tilinpäätökseen kirjatun korona-avustusten siirtosaamisen -96 000 euron oikaisukirjaus (KH 145.8.2022 § 290). Näin ollen ennusteessa huomioitujen korona-avustukset ovat yhteensä 14,5 miljoonaa euroa.

Omaisuuksien myynnistä kertyviä luovutusvoittoja on alkuperäisessä talousarviossa budjetoitu 1,6 miljoonaa, sekä Patu-päätöksenteon myötä tavoitetta korotettiin 500 000 eurolla (Pelastuslaitoskiinteistöjen myyntivoitto). Lokakuun tilanteessa luovutusvoittojen nettokertymä on noin 1,76 miljoonaa euroa. Raportin laatimishetkellä on perusteltua olettaa, että tavoite saavutetaan, vaikka Pelastuslaitoskiinteistöjä koskeva kauppa toteutuneekin vasta vuoden 2023 puolella.

Liikelaitosten toimintatuotot toteutuvat muuten talousarvion mukaisena, paitsi Otavian avustusten ennakoitua ylittävän talousarvion 680 000 eurolla. Lukiokoulutuksen rahoitus toteutuu ennakoitua suurempana sekä hankkeisiin liittyvät avustustulot ylittävät arvion.

Kokonaisuutena kaupungin toimintatuottojen arvioidaan ylittävän alkuperäisen talousarvion noin 14,8 miljoonalla eurolla ja muutetun talousarvion noin 14,6 miljoonalla. Jos sote-koronakustannuksiin kohdistuvat arvioidut 14,6 miljoonan euron avustukset jätettäisiin huomioimatta, toteutuisi toimintatuotot muutetun talousarvion mukaisena.

2.2. Verotulot

Verotuloja on budjetoitu vuodelle 2022 yhteensä 236,3 miljoonaa euroa. Marraskuussa päivitetty Kuntaliiton verotuloennuste osoittaa 245,4 miljoonan euron verotuloja eli noin 9,1 miljoonan euron talousarvioliitystä.

	TP 2021	TA 2022	Ennuste 11/2022	Enn.22-TA22 ero
<i>Kunnallisvero</i>	191 019 257	196 629 200	199 874 000	3 244 800
<i>Yhteisövero</i>	24 330 596	17 765 400	23 561 000	5 795 600
<i>Kiinteistövero</i>	21 771 806	21 919 000	21 974 000	55 000
Yhteensä	237 121 659	236 313 600	245 409 000	9 095 400

Kevään ja kesän verotilityksissä on käynyt ilmi, että kuluvan vuoden ennakoverot ovat kehittyneet kunnallisveron osalta erittäin myönteisesti. Suuntaus on valtakunnallinen. Yhteisöveron kuluvan vuoden kehitys on ollut jopa kunnallisveron kehitystäkin parempaa. Yhteisöverotuottoa verrattaessa

edeltäviin vuosiin on huomioitava, että koronatukitoimenpiteenä vuosina 2020 ja 2021 korotettu yhteisöveron jako-osuus ei koske enää vuotta 2022.

2.3. Valtionosuudet

Aiemmin jo lopullisiksi ilmoitetut vuoden 2022 valtionosuuslaskelmat päivitettiin vielä heinäkuussa. Keskeisin muutos on veromenetysten kompensaation lisääntyminen noin 101 miljoonalla eurolla. Syynä korjaukseen on työmatkakulujen verovähennysoikeuden kasvattaminen, jonka kuntien verotuloja leikkaava vaikutus hyvitetään kunnille valtionosuusjärjestelmän kautta. Peruspalvelujen valtionosuuteen tehtiin koko maan tasolla 8,6 miljoonan euron lisäys kuntaliitosavustuksiin varatun summan kunnille takaisin jakamisesta johtuen. Opetus- ja kulttuuriministeriö on tehnyt huhti- ja heinäkuussa muutoksia opetus ja kulttuuritoimen vuoden 2022 valtionosuuksiin. Kokonaisuudessaan kuntien OKM-valtionosuudet kasvoivat nettomääräisesti 12 miljoonaa euroa. Yhteenlaskettuna kuntien valtionosuudet ovat noin 10,7 miljardia euroa vuonna 2022. Kuluva vuosi on erään aikakauden loppu, sillä hyvinvointialueiden aloittaessa toimintansa vuodesta 2023 alkaen valtionosuuksissa ei enää huomioida sosiaali- ja terveystalouden rahoittamista.

Uusien päätösten mukaisilla tiedoilla päivitetty valtionosuuslaskelma osoittaa Mikkelin kaupungin valtionosuuksiksi 134,15 miljoonaa euroa. Luku on noin 0,95 miljoonaa euroa korkeampi kuin talousarviossa.

Mikkelin kaupunki haki myös kuluvalle vuodelle harkinnanvaraista valtionosuuden korotusta 9.9.2022 päättyneessä haussa. Korotukseen on käytettävissä enintään 10 miljoonaa euroa. Myönteisen päätöksen sai 15 kuntaa, ja näistä suurin yksittäinen harkinnanvarainen korotus, 1,6 miljoonaa euroa, myönnettiin Mikkelille.

1000 euroa	TP 2021	TA 2022	Ennuste 2022
Kunnan peruspalvelujen valtionosuus	101 858	104 050	104 034
josta verotuloihin perustuva valtionosuuden tasaus	21 929	20 358	20 391
Verotulomenetysten korvaus	25 517	28 485	29 208
Opetus- ja kulttuuritoimen muut valtionosuudet	495	669	913
Harkinnanvarainen valtionosuuden korotus			1 600
Yhteensä	127 869	133 204	135 755

3. Toiminta- ja korkokulujen kehitys

3.1. Toimintakulut

Henkilöstömenot

Koko kaupungin tasolla henkilöstökulujen ennustetaan alittavan alkuperäisen talousarvion noin 3,4 miljoonalla eurolla ja muutetun talousarvion 2,8 miljoonalla eurolla. Säästöä syntyy Patu-ohjelmassa määriteltyjen kohdennettujen tavoitteiden toteuttamisesta, sekä Patu-ohjelman yhteydessä asetetuista kohdentamattomista säästötavoitteista (mm. lomarahavaihdot ja palkattomat vapaat). Vuoden 2022 talousarvioon työmarkkinaratkaisusta aiheutuvia palkankorotuksia varten tehty varaus on riittävä, eikä palkankorotuksista aiheudu talousarvion ylityspaineita.

Palveluiden ostot

Palveluiden ostojen ennakoidaan koko kaupungin tasolla ylittävän talousarvion 27,7 miljoonalla ja muutetun talousarvion 29,2 miljoonalla. Ylitys johtuu Essoten kustannuksista, jotka ylittävät talousarvioon varatun summan 28 miljoonalla eurolla. Jos Essoten kuntalaskutusosuuden nousu eliminoidaan, toteutuvat palveluostot noin 1,2 miljoonaa muutettua talousarviota korkeampina. Merkittävin talousarvioylitys Essoten ohella kohdistuu Vesiliikelaitoksen palveluostoihin, jonka arvioidaan ylittävän talousarvion noin 960 000 eurolla.

Aineet, tarvikkeet ja tavarat

Koko kaupungin tasolla ennuste alittaa alkuperäisen talousarvion, mutta ylittää muutetun talousarvion noin 450 000 eurolla. Merkittävin ylitys kohdistuu Vesiliikelaitoksen hankintoihin, jotka ylittävät talousarvion noin 600 000 eurolla (maailmantilanne on nostanut raaka-aineiden hintoja). Kaupunkikehityslautakunnan osalta muutoin tämän tiliryhmän kustannukset ovat alittumassa noin 390 000 eurolla.

Avustukset

Avustuskulujen merkittävin poikkeama kohdistuu työmarkkinatuen kuntaosuuteen (TMT-maksu), jonka arvioidaan ylittävän talousarvion 900 000 eurolla. Talousarvioon varattu summa oli 2,9 miljoonaa euroa. Kuntaosuus ei laske tavoitellulla tahdilla, on suunta oikea, sillä vuonna 2021 TMT-maksun toteuma oli 4,4 miljoonaa. Koko kaupunki huomioiden avustusmenojen ylityspaineeksi muodostuu noin 720 000 euroa.

Muut toimintakulut

Toteutuu talousarvion mukaisena

Lautakuntien, liikelaitosten ja taseyksikön toimintatuottojen ja toimintakulujen erotuksen eli toimintakatteen arvioidaan kokonaisuutena ylittävän alkuperäisen talousarvion noin 10,2 miljoonalla eurolla ja muutetun talousarvion noin 13,6 miljoonalla.

3.2. Rahoitustuotot ja -kulut yhteensä

Kokonaisuutena rahoitustuotot ja -kulut yhteensä (netto) toteutuvat arvion mukaan puoli miljoonaa euroa talousarviota parempana. Muissa rahoitustuotoissa erityisesti Essoten kassavarantorahaston purkamisen arvioidaan johtavan talousarviossa asetetun nettotulotavoitteen ylittymiseen.

Kaupungin velkamäärän lisääntyessä korkokulut tulevat tulevaisuudessa nousemaan, ja yleinen korkotason nouseminen lisää muutoinkin velkarahoitukseen liittyviä kustannuksia ja riskejä.

4. Koko kaupungin toteutuma 10/2022 ja toteutumisennuste 2022

	TP2021	TA2022	Muutettu TA2022	Tot. 10/2021	Tot. 10/2022	Laskennallinen ennuste	Johdon ennuste	Johdon ennuste / muut. TA, %
Myyntituotot	52 758 449	60 391 200	60 269 400	41 711 761	46 560 713	58 891 569	60 267 200	100,0 %
Maksutuotot	4 788 370	5 394 700	5 394 700	3 725 798	4 334 428	5 570 577	5 103 300	94,6 %
Tuet ja avustukset	19 060 871	10 487 500	10 487 500	9 582 651	18 658 032	37 112 729	26 131 445	249,2 %
Vuokratuotot	33 407 878	34 638 200	34 530 600	28 155 049	29 044 712	34 463 523	34 313 600	99,4 %
Muut toimintatuotot	3 785 625	3 146 400	3 646 400	3 239 442	2 722 300	3 181 291	3 080 400	84,5 %
TOIMINTATUOTOT	113 801 194	114 058 000	114 328 600	86 414 701	101 320 185	139 209 710	128 895 945	112,7 %
Valmistus omaan käyttöön	646 939	774 900	774 900	445 784	420 935	610 876	774 900	100,0 %
Henkilöstökulut	-99 804 400	-108 415 900	-107 757 400	-83 064 616	-87 045 077	-104 588 605	-105 000 000	97,4 %
Palkat ja palkkiot	-77 562 860	-83 844 100	-83 301 666	-64 635 932	-67 412 545	-80 894 784	-81 202 393	97,5 %
Henkilösivukulut	-22 241 540	-24 571 800	-24 455 734	-18 428 683	-19 632 532	-23 693 821	-23 797 607	97,3 %
Eläkekulut	-19 225 474	-21 340 600	-21 244 980	-15 948 267	-17 051 377	-20 555 261	-20 668 214	97,3 %
Muut henkilösivukulut	-3 016 066	-3 231 200	-3 210 754	-2 480 416	-2 581 155	-3 138 560	-3 129 393	97,5 %
Palvelujen ostot	-300 821 749	-297 223 900	-295 728 700	-246 046 092	-248 566 518	-303 903 281	-324 970 900	109,9 %
Aineet, tarvikkeet ja tavarat	-15 024 119	-16 193 400	-15 623 900	-11 156 080	-12 368 011	-16 656 251	-16 078 900	102,9 %
Avustukset	-16 028 332	-14 250 900	-14 108 400	-12 955 471	-12 358 620	-15 289 917	-14 971 400	106,1 %
Vuokratulut	-31 336 583	-31 757 200	-31 519 000	-26 283 650	-26 574 014	-31 682 769	-31 824 000	101,0 %
Muut toimintakulut	-1 581 345	-1 399 100	-1 341 600	-1 224 598	-1 348 051	-1 740 761	-1 402 860	104,6 %
TOIMINTAKULUT	-464 596 528	-469 240 400	-466 079 000	-380 730 507	-388 260 292	-473 851 178	-494 248 060	106,0 %
TOIMINTAKATE	-350 148 395	-354 407 500	-350 975 500	-293 870 022	-286 519 172	-334 030 593	-364 577 215	103,9 %

	TP2021	TA2022	Muutettu TA2022	Tot. 10/2021	Tot. 10/2022	Laskennallinen ennuste	Johdon ennuste	Johdon ennuste / muut. TA, %
Verotulot	237 121 659	236 313 600	236 313 600	198 535 155	206 286 684	246 379 744	245 409 000	103,8 %
Valtionosuudet	127 868 986	133 203 800	133 203 800	106 701 050	111 584 652	133 721 424	135 754 649	101,9 %
Rahoitustuotot- ja -kulut	2 893 952	3 550 000	3 550 000	2 266 357	4 590 420	5 720 784	4 030 000	113,5 %
Korkotuotot	1 276 264	1 350 000	1 350 000	651 367	617 938	1 210 764	1 220 000	90,4 %
Muut rahoitustuotot	5 481 352	6 000 000	6 000 000	3 757 612	5 737 448	8 369 403	6 500 000	108,3 %
Korkokulut	-3 280 909	-3 000 000	-3 000 000	-2 087 365	-1 644 043	-2 584 097	-3 000 000	100,0 %
Muut rahoituskulut	-582 754	-800 000	-800 000	-55 257	-120 922	-1 275 284	-690 000	86,3 %
VUOSIKATE	17 736 203	18 659 900	22 091 900	13 632 540	35 942 584	51 791 359	20 616 434	93,3 %
Poistot ja arvonalentumiset	-21 664 052	-23 500 000	-23 500 000	-16 130 934	-18 858 953	-23 814 108	-24 500 000	104,3 %
TILIKAUDEN TULOS	-3 927 849	-4 840 100	-1 408 100	-2 498 394	17 083 630	27 977 252	-3 883 566	
Poistoeron lisäys tai vähennys	-2 615 491	160 000	160 000	417 044	503 190	-3 155 754	160 000	
Varausten lisäys tai vähennys	2 698 850							
TILIKAUDEN YLIJÄÄMÄ/ALIJÄÄMÄ	-3 844 490	-4 680 100	-1 248 100	-2 081 350	17 586 820	24 821 497	-3 723 566	

Essote-kuntayhtymän talousarvioylityksen vaikutuksen konkretisoimiseksi seuraavassa taulukossa on esitetty lyhennetyssä muodossa kaupungin tuloslaskelmaennuste, josta on eliminoitu Essoten talousarvioylityksen (28 miljoonaa euroa) sekä koronan sote-kustannuksiin saatavaksi arvioitujen valtionavustusten (14,6 miljoonaa euroa) vaikutukset. Avustusten vaikutukset on eliminoitu, sillä niiden on tarkoitus kattaa koronan hoidosta aiheutuvia, talousarvioon nähden ylimääräisiä sote-kustannuksia. Myös Mikkelin kaupungille myönnetty harkinnanvarainen valtionosuuden korotus 1,6 miljoonaa euroa, on eliminoitu alla olevasta taulukosta sillä perustella, että sen myöntämisen voidaan katsoa aiheutuvan suurelta osin tilanteesta, johon useiden vuosien sote-ylitykset ovat johtaneet.

<i>1000 euroina</i>	TP2021	TA2022	Muutettu TA2022	Ennuste ilman sote-poikkeamia
Toimintatuotot	113 801	114 058	114 329	114 354
Valmistus omaan käyttöön	647	775	775	775
Toimintakulut	-464 597	-469 240	-466 079	-466 248
Toimintakate	-350 148	-354 408	-350 976	-351 119
Verotulot	237 122	236 314	236 314	245 409
Valtionosuudet	127 869	133 204	133 204	134 155
Rahoitustuotot ja -kulut yht.	2 894	3 550	3 550	4 030
Vuosikate	17 736	18 660	22 092	32 474
Poistot ja arvonalentumiset	-21 664	-23 500	-23 500	-24 500
Tilikauden tulos	-3 928	-4 840	-1 408	7 974
Poistoero	-2 615	160	160	160
Varaukset	2 699			
Tilikauden alijäämä	-3 844	-4 680	-1 248	8 134

Tuloslaskelmaennuste ilman Essoten talousarvioylitystä ja ns. suoriteperusteisia koronan sote-avustuksia. Valtionosuudesta poistettu harkinnanvaraisesti myönnetty 1,6 miljoonan euron osuus, koska sen voidaan katsoa kytkeytyvän myös sote-ylityksiin.

5. Investoinnit ja rahoitus

5.1 Investoinnit

Kaupunkikehitys

Vuoden 2022 aikana valmisteltu paikkatietoalustan ja karttaohjelmiston uudistaminen on osoittautunut ennakoitua laajemmaksi uudistukseksi koko kaupunkiorganisaation sisällä. Valmistelutyön aikana hanke on laajentunut siten, että hankintaan tähtäävä kilpailutus toteutuu vuoden 2022 lopulla. Tavoitteena saada hankintapäätös marraskuun lopun Kh:n kokouksessa päätökseen. Hankkeen laajuuden ja hankintapäätöksen viivästymisen takia koko investointikulu on syytä varata kokonaisuudessaan vuoden 2023 talousarvioon. Se tarkoittaa, että vuodelle 2022 varattu 600 000 siirtyy seuraavalle vuodelle, jolloin koko investoinnin koko on 900 000 euroa vuoden 2023 aikana.

Lisäksi vuoden 2022 aikana on tullut muutoksia maa-alueiden hankintaan koskevaan määrärahaan. Kevään aikana kaupunginvaltuusto myönsi erillismäärärahan (575 000 €) Annilanrannan maa-alueen ostoon ja kesän lopulla kaupunginvaltuusto myönsi erillismäärärahan (2,22 M€) VR:n maa-alueiden hankintaan Veturitallien ja Satamalahden alueilta.

Talonrakennuspalvelut

Palvelualueen henkilöstön määrän pitkäaikainen vajuus hankaloitti investointiohjelman toteuttamista. Kesän painopiste kohdistettiin käynnissä olevien työmaiden hoitamiseen, jotta kohteet saatiin valmistumaan ennen koulujen ja päiväkotien toimintakauden alkua. Käynnistetyt hankkeet saatiin valmistumaan hyvin sekä laadullisesti, että aikataulullisesti. Yksittäisten hankkeiden määrärahaylitykset saatiin katettua investointiohjelman sisällä tehtävillä määrärahasiirroilla.

Globaali epävarmuus, materiaalien saatavuusongelmat, korkojen nousu ja hurja inflaatio johtivat rakennusalan hiljentymiseen kesän jälkeen. Materiaalien saatavuuden ja toimitusaikojen suhteen tehtiin keväällä ja kesällä ennakoivaa valmistelua, jotta työmaille saatiin tarvittavat materiaalit oikea-aikaisesti. Nyt materiaalien toimitusketjut alkavat pääosin normalisoitua tai löytyä korvaavia hankintaketjuja niin, että tarvittavia materiaaleja on saatavilla, vaikkakin totuttua korkeampaan hintaan.

Korona-aikaan alkanut rakennusalan ylikuumeneminen alkaa nyt näyttämään hiljentymisen merkkejä. Monen epävarmuustekijän summana tilaajat lykkäävät investointipäätöksiä valtakunnallisesti. Vaikka kysyntä alkaakin hiipua, niin se ei ole vielä näkynyt tarjousten hintatasossa. Materiaalien kustannukset ovat kuitenkin edelleen korkealla ja varsinkin pitkäkestoisten hankkeiden osalta urakoitsijat joutuvat tekemään tiettyjä riskivaruksia. Monivuotisiin hankkeisiin tullaan jatkossa hyödyntämään indeksiehtoa, jotta tätä riskiä saadaan jaettava tilaajan ja toimittajan kesken.

Kaupungin virastotalon peruskorjauksen osalta vuodelle 2022 toteutuu autohallin nosto-oven uusinta keväällä ja tavarahissin peruskorjaus loppukesällä. Hanke tulee jatkumaan tulevina vuosina, kunnes kaikki virastotalon tilat on saatu korjattua. Sisäilma- ja LVIS-korjausten osalta hanke ei etene vuonna 2022 riittämättömien investointimäärärahojen vuoksi.

Ristiinan Sotakoulun kunnostaminen on paikallisten järjestöjen ja seurojen monivuotinen talkootyöllä toteutettava yhteishanke. Hanke aloitettiin vuonna 2015 ja se etenee hiljalleen hankkeen saamien avustusten turvin. Hanketyöryhmä on hakenut rakennuksen kunnostukseen rahoitusta Suomen, EU:n ja Venäjän yhteishankkeelta. Alustavien tietojen perusteella vaikuttaa, että rahoitus järjestyy edelleen Venäjän pakotteista huolimatta. Vuoden 2022 osalta hankerahat on jo käytetty ja hanke on pyydetty pysäyttämään.

Ristiinan koulukeskukselle on rakennettu uudet tilat kirjastolle. Hanke vastaanotettiin elokuussa 2022 ja kirjasto on aloittanut toiminnan uusissa tiloissa syyskuussa 2022. Nykyinen kirjastorakennus on myyty.

Rantakylän urheilukentän huoltorakennus paloi tuhopolton seurauksena toukokuussa 2020. Korvaavan rakennuksen suunnittelu valmistui syksyllä 2020, urakat kilpailutettiin loppuvuodesta 2020 ja rakennus valmistui marraskuun lopussa 2021. Vakuutusyhtiö antoi korvauspäätöksensä vasta toukokuussa 2021 eli vuosi palon jälkeen. Ensimmäisessä korvauspäätöksessä vakuutusyhtiö LähiTapiola suostuu korvaamaan vain noin 200 000 euroa, todellisten kustannusten ollessa noin 557 000 euroa. Neuvottelut vakuutusyhtiön kanssa korvauspäätöksestä jatkuvat edelleen. Henkilöstövajauksen vuoksi asian hoitaminen ja vakuutusyhtiön kanssa neuvottelu voi kestää pitkään.

Naisvuoren näkötornin kunnostus alkaa olemaan loppusuoralla. Hanke valmistuu pääosin vuoden 2022 loppuun mennessä. Tarvittaessa keväällä 2023 voidaan tehdä vielä urakkaan kuulumattomia sisäpuolen korjauksia ennen toimintakauden alkua

Ristiinan päiväkodin urakkatarjoukset ylittivät kustannusarvion sekä hankkeelle suunnitellun määräraharavaruuden, joten kaikki tarjoukset hylättiin. Suunnitelmista pyritään löytämään kustannussäästöjä ja päiväkotia laitetaan uudestaan urakkalaskentaan.

Jalkaväkimuseolla suoritetaan esteettömyyden parantaminen, WC- ja keittiötilojen perusparannus, ulkomaalaus ja jätekatoksen rakentaminen. Hanke käynnistyi elokuussa 2022 aikana ja toteutetaan vuoden 2023 kesään mennessä. Hankkeelle on saatu tälle vuodelle 60 000 euron avustus Opetus- ja kulttuuriministeriöltä. Vesikatkon peruskorjausta ei tehty tänä vuonna, sillä määräraha ei ollut riittävä. Tulvien vuosien toteutus ratkaistaan mahdollisen vuosittaisten avustuksien saamisen jälkeen.

Energiataloudellisena investointina toteutettiin aurinkopaneelikenttä Tuppuralan koululle, joka toteutettiin kesä-heinäkuussa 2022 lähes suunnitelman mukaisesti. Kustannukset nousivat aavistuksen alkuperäisestä materiaalien hinnannousun vuoksi. Investointiin haettiin ja saatiin energiatukea Business Finlandilta. Maksatushakemus avustuksesta on tehty lokakuussa aikataulun mukaisesti, lopullista maksatuspäätöstä ei ole vielä tullut.

Toinen merkittävä energiataloudellinen investointi on Anttola-Talon ja Anttolan palvelutalon lämmöntuotantojärjestelmän uusiminen. Kohteessa on ollut maalämmön tukena öljylämmitys. Koko lämmöntuotantojärjestelmä uudistetaan niin, että öljylämmityksestä päästään kokonaan eroon. Tästä johtuen energiataloudellisten investointien määräraha ylittyy noin 80 000 euroa. Lämmitysjärjestelmän uusimiseen on haettu valtion energia-avustusta 35 % investointikustannuksesta eli 78 750 euroa. Mikäli avustus saadaan, niin nettoylitys on lähellä nollaa.

Vielä loppuvuodesta 2022 toteutetaan sähköautojen latauspaikka virastotalokortteliin.

Merkittävimmät talonrakennusinvestointikohteet v. 2022 ovat:

- Ristiinan päiväkot
- Päivystävien päiväkotien (4 kpl) kesäolosuhdehallinta
- Eteläinen aluekoulu/Saimaanportin yhtenäiskoulu
- Ristiinan koulukeskuksen kirjasto
- Konsertti- ja kongressitalo Mikaelin kunnostus
- Jalkaväkimuseon esteettömyys
- Kaupungin virastotalon sisäpuolinen peruskorjaus
- Naisvuoren näkötornin kunnostus
- Anttola-talon ja palvelutalon energiahanke

Saimaanportin yhtenäiskoulun investointi

Hankkeen alkuperäisen hyväksytyt hankesuunnitelman mukaan kustannusarvio oli 28,5 miljoonaa sisältäen irtaimistohankinnat (KV 16.3.20220 §16). Hankkeen kilpailutusprosessin jälkeen esitettiin (laskennallinen muutos- ja lisätyön osuus), että hankesuunnitelmassa hyväksytyt kokonaiskustannus ylittyy 1 M€:lla. Kaupunginvaltuusto on 8.11.2021 (§172) hyväksynyt hankkeen uudeksi kokonaiskustannusarvioksi 29,5 miljoonaa.

Eteläisen aluekoulun suunnittelu käynnistyi alkuvuodesta 2022 KVR-urakoitsija NCC Suomi Oy:n vetämänä. Kasvatus- ja opetuslautakunta päätti maaliskuussa nimetä koulun Saimaanportin yhtenäiskouluksi. Työmaan perustaminen ja työt rakennuspaikalla alkoivat työmaa-alueen aitaamisella ja maarakennustöillä huhtikuun alussa. Rakennuslupa tuli lainvoimaiseksi 18.5.2022, jonka jälkeen varsinaiset perustustyöt pääsivät vauhtiin.

Yhtenäiskoulun suunnittelussa on siirrytty työpiirustusten viimeistelyyn, rakenteiden detaljeihin ja sisustussuunnitteluun sekä kiintokalusteiden suunnitteluun. Talotekniikan osalta suunnittelu on edennyt työpiirustusvaiheeseen sekä TATE-urakoiden kilpailutuksiin. Rakennuksen runkovaihe on edennyt A-osalla vesikattovaiheeseen ja liikuntasalien osalla (B-osa) ulkoseinien ja ontelolaattojen asennusvaiheeseen. Ulkopuolisten töiden osalta sokkelien vierustäytöt ovat lähes valmiit ja ulkopuoliset viemärrönnit ja kaivot on asennettu.

Työmaa on edennyt suunnitellussa rakennustyöaikataulussa ja kustannuksiltaan urakkasopimuksen maksuerätaulukon mukaisesti.

Hankkeen sisältöä ja suunnitelmia on esitelty TEAMS:lla kuntalaisille ja oppilaiden huoltajille yleisessä esittelytilaisuudessa 27.9.2022. Kouluilla on oppilaille esitelty hankkeen suunnitelmia syksyn aikana kahdessa eri vaiheessa. Hankkeella on kaupungin nettisivuilla omat sivut, jossa on myös linkki reaaliaikaiseen raksakameraan ja KVR-urakoitsija julkaisee työmaan vaiheista viikoittaisen tiedotteen.

AV-suunnitelman ja irtaimistohankintojen osalta määräraharauksen riittävyttä on arvioitu. Samalla on tarkasteltu nykyisten AV-laitteiden ja olemassa olevien irtokalusteiden soveltuvuutta ja riittävyttä uuteen käyttötarkoitukseen.

Työmaakokouksissa tilaaja on hyväksynyt kolme lisä- ja muutostyötarjousta. Niiden yhteiskustannus on n. 21 t euroa. KVR-urakoitsija on esittänyt myös muita lisä- ja muutostyötarjouksia, mutta niiden käsittely on kesken lisäselvityspyyntöjen vuoksi.

Purkukohteet

Merkittävänä purkukohteena alkoi entisen meijerin alueen rakennusten purkaminen Rokkalassa. Työt käynnistyivät syyskuussa ja urakan on määrä valmistua vuoden 2023 loppuun mennessä.

Siekkilän entisen koulun osalta jatkettiin purkutyön kilpailutuksen valmistelua. Purku-urakka on tarkoitus kilpailuttaa vuodenvaihteessa 2022-2023, niin että saadaan hyödynnettyä purku- ja maanrakennusurakoitsijoiden hiljaisempi talviaika.

Infra- ja viheraluepalvelut

Infra- ja viheraluepalveluiden osalta työt ovat vuoden osalta päättymässä sulan kauden päättyessä. Osallistavan budjetoinnin hankkeiden myöhäinen kohteiden nimeäminen aiheutti suuria ongelmia niiden toteuttamiseksi.

Investoinneissa erittäin suurta haastetta aiheuttaa vähäiset henkilöstöresurssit lähtien infrasuunnittelusta ja jatkuen aina hankkeiden rakennuttamiseen ja valvontaan saakka. Tämä muodostaa riskin, että kaikkia hankkeita ei pystytä suunnitelmien keskeneräisyyden tai rakennuttamisen resurssipulan takia toteuttamaan budjettivuoden aikana. Vuoden 2022 osalta asfalttibatumin hinnannousu vaikutti myös investointikohteiden kokonaiskustannuksiin vähentäen päällystettävien kohteiden määrää.

Katuinvestoinnit:

Ecosairilassa parannettiin kiertoliittymän aluetta ja rakennettiin uudelle asfalttiaseman tontille mahdollisuus liittyä vesihuoltoon. Uusien vesihuoltolinjojen päälle on samalla esirakennettu kevyen liikenteen yhteyksiä. Alueella on noin 5 ha valmista teollisuusaluetta, joiden tontit ovat helposti liitettävissä vesihuoltoon.

Torilla oli yhä enenemissä määrin ilkivaltaa kesän aikana. Hallitustorille ja kävelykadulle on hankittu lisää kameravalvontaa. Torin kannelle on lisätty vesi- ja viemäripisteitä suuren kysynnän takia.

Sairaalan ympäristössä uusi sairaalarakennus on valmistumassa syksyllä. Pirttiniemenkatu on valmistunut. Samalla Mannerheimintien osalta otetaan käyttöön uudet liikennevalot.

Pyöräilyn ja kävelyn edistämiseksi Juvantien kevyen liikenteen väylää levennettiin Paukkulantien ja Launialankadun väliseltä alueelta.

Graanilla kunnostettiin vanhaa aallonmurtajaa.

Katujen saneerauksen osalta työt valmistuvat Laajalammilla Tuoppitien ja Kiulutien osalta, Lehmuskylässä Näreharjun/Kelotien alueella sekä Nuijamiehessä Ahonkadulla. Uusia asuinalueiden tai teollisuusalueiden katuja ei ole tänä vuonna rakenteilla.

Hulevesien osalta työt on keskittyneet uusien teollisuusalueiden hulevesien hallintajärjestelmiin ja peruskorjattavien katujen hulevesiviemäröinteihin. Pankalammin alueella on avattu uusi hulevesiallas. Rantakylän alueella on jatkettu ojien ja hulevesijärjestelmien kunnostusta.

Urpolan joen kalataloudellinen kunnostus on pääosin tehty, näin on varmistettu virtakutuisille kaloille erinomaisia kutupaikkoja.

Osallistavan budjetoinnin kohteet päätettiin lautakunnassa 24.5. Päätöksen mukaisia kohteita on edistetty resurssien ja aikataulujen sallimissa rajoissa. Osallistavan budjetoinnin kohteita oli mm. uimarantojen laitureita, penkkejä ja kuntoilupaikka ikäihmisille, jättitrampoliini urheilupuistoon ja kota-laavu Ristiinaan. Ristiinan Brahelinnan alueella ei pystytty toimimaan, koska kaikki uusi toiminta alueella vaatii erillisen hoitosuunnitelman hyväksymisen. Hoitosuunnitelman laatiminen on aloitettu.

Puistot ja satamat:

Laajalammille on valmistunut laadukas ja hyvätasoinen leikkipuisto. Uimarantojen osalta investointirahalla pystytään kunnostamaan vuosittain vain muutaman uimarannan laitureita ja muuta infraa. Tänä vuonna kunnostettiin Tuukkala ja Suojalampi.

Mikkelin sataman päälaiturin kunto on havaittu erittäin heikoksi ja lähivuosina tulee laituria vahvistaa.

Yksityistiet:

Yksityisteillä on alkanut perusparannushankkeita huomattavasti enemmän kuin aikaisempina vuosina. Tästä johtuen kunnossapitoavustuksen %-osuutta on muutettu, jotta kaikki saadaan rahoitettua.

Perusparannushankkeiden suuri määrä johtuu pääasiassa siitä, että valtiolla on ollut osoittaa huomattavasti enemmän rahaa yksityisteiden avustamiseen. Lisäksi koronasta johtuvien rajoitusten poistuminen on mahdollistanut tiekuntien normaalin kokoustamisen, joissa on voitu päättää perusparannushankkeiden toteutumisesta.

Vuodelle 2023 jatkuviin perusparannushankkeisiin on myönnetty avustusta jo noin 200 000 euroa vuoden 2023 määrärahoista. Tämän lisäksi ennakkotiedon mukaan tiekunnat hakevat avustusta ainakin kahdelle merkittävälle siltahankkeelle, joiden yhteiskustannusarvio on noin 700 000 euroa (kaupungin avustus 20 % = 140 000 euroa).

KAUPUNKI tuhansina euroina	Hankkeen suuruus- luokka	Kumulatiivi- nen tot.	TA2022 menot tulot	LMR 2022 menot tulot	TA + LMR 2022 menot tulot	TOT 10/2022 menot tulot	TOT/TA EROTUS	TOT. ENNUSTE
MUUT PITKÄVAIKUTTEISET MENOT			-1243		-1243	-168	-1075	-550
	Maaseudun nopeat tietoliikenneyhteydet, MENOT		-150		-150		-150	-150
	Rakennusvalvonnan arkiston digitointiprojekti	-705	-293		-293	-103	-190	-200
	Osallistava budjetointi, investointi, ASTOn pilotti	-200	-200		-200	-65	-135	-200
	Paikkatietoalustan uusiminen	-900	-600		-600		-600	
KIINTEÄ OMAISUUS			-250 2000	-2800	-3050 2000	-2853 1736	67	-1050
	Maa- ja vesialueet							
	Maa- ja vesialueiden myynti, TULOT		1736	2000		1736	264	2000
	Maa- ja vesialueiden hankinta, MENOT		-2853	-250	-2800	-3050	-197	-3050
RAKENNUKSET			50		50	123	-73	83
	Rakennukset (kiinteistöt), TULOT		123	50		123	-73	83
TALONRAKENNUSINVESTOINNIT			-19625 185		-19625 185	-13665 295	-6145	-15993
	Otavan Opisto, Asuntolan 4.krs peruskorjaus		-452			-10	10	-10
	Päiväkodit							
	Tikanpellon päiväkotiki							
	Korvaava uudisrakennus, oma/vuokraus/ulkopuolinen	-1600	-11	-150		-150	-150	
	Launialan koulun muutos päiväkodiksi	-3300		-200	200			
	Ristiinan päiväkotiki							
	Ihastjärven entisen koulurakennuksen siirto	-2300	-99	-1500		-65	-1435	-80
	Päivystävien päiväkotien (4 kpl) kesäolosuhdehallinta	-200	-18	-200		-18	-182	-130
	Koulut							
	Eteläinen aluekoulu - kampus (Urpola, käyt. 1/2024)							
	Korvaava uudisrakennus TULOT						49	49
	Korvaava uudisrakennus, oma tase	-28500	-12295	-13000		-13000	-11628	-13000
	Itäinen aluekoulu - kampus							
	Korvaava koulun uudisrakennus, oma tase	-16500	-84	-100		-19	-81	-20
	Korvaava päiväkodin uudisrakennus, oma tase			-100		-100	-100	
	Ristiinan yhtenäiskoulun kehittäminen mm. nuorisotila ja kirjasto	-450	-451	-450		-451	1	-460
	Lähemäen kirjaston muutostyöt koulukäyttöön		-116		-200	-116	-84	-140
	Kulttuuri							
	Konsertti- ja kongressitalo Mikaeli, kunnostus	-5000	-434	-100		-62	-38	-100
	Jalkaväkimuseon esteettömyys ja vesikatko	-400	-308	-200		-134	-66	-240
	Liikunta							
	Rantakylän uimahallin kloorikone	-150		-150			-150	
	Rantakyllän kentän huoltorakennus TULOT		468			190		190
	Rantakyllän kentän huoltorakennus MENOT		-534					

KAUPUNKI tuhansina euroina	Hankkeen suuruus- luokka	Kumulatiivi- nen tot.	TA2022		LMR 2022		TA + LMR 2022		TOT/TA		TOT.
			menot	tulot	menot	tulot	menot	tulot	menot	tulot	EROTUS
Puistot ja leikkipaikat		-231	-250				-250		-231	-19	-250
Lähemäkitalon päiväkotit, piha	-70		-50				-50			-50	
Geopark hanke (Saimaan Geopark lokalisaatio, Unesco)			-50				-50			-50	-50
Vesistö											
Hulevesiohjelma		-388	-300				-300		-388	88	-450
Hulevesialueen rakentaminen (Urpolan lampi)	-400	-22	-200				-200		-22	-178	-50
Naistingin lintukosteikon kunnostaminen, hanke TULOT		104		20				20		-20	20
Naistingin lintukosteikon kunnostaminen, hanke MENOT		-154	-75				-75		-50	-25	-55
Satamien kunnostus		-33	-50				-50		-33	-17	-50
Retkisatamien (4 kpl Saimaa) peruskunnostus, hanke PSS ry	-120		-120				-120		-10	-110	-120
Mikkelin joet, patojen poistaminen TULOT				100				100	-42	-58	
Mikkelin joet, patojen poistaminen MENOT			-200				-200			-200	-200
Liikkuminen											
Uimarantojen kunnostukset			-50				-50		-13	-37	-50
Liikuntapaikkarakentaminen ja kunnostus		-83	-100				-100		-83	-17	-100
Ladun siirto ja ensilumenladun sijoittaminen Kalevankankaalle	-250	-9	-250				-250		-2	-248	-20
IRTAIN OMAISUUS			-600			-155	-600		-251	-349	-745
Koneet ja kalusto											
Hallinnon palvelualue											
Ruoka- ja puhtaustalot		-51	-90				-90		-51	-39	-90
Vaalimainostelineiden uudistaminen	-75	-1	-75				-75		-1	-74	-65
Sivistyksen palvelualue											
Kasvatus- ja opetuslautakunta		-54	-190				-190		-54	-136	-190
Hyvinvoinnin ja osallisuuden lautakunta			-170				-170		-144	-26	-170
Asumisen ja toimintaympäristön palvelualue			-75				-75			-75	-75
Tornimäen rinneinfran irtaimisto						-155					-155
ARVOPAPERIT JA OSUUDET			-750				-750		-292	118	-458
Osakkeet ja osuudet											
Osakkeiden hankinta, Saimaa Stadiumi Oy vuoteen 2030		-1400	-200				-200		-200		-200
Muiden osakkeiden hankinta			-250				-250			-250	-250
Itäradan suunnitteluhankeyhtiö			-300				-300		-68	-232	-300
E-S Pääomarahasto									-24	24	-24
As Oy Partinkartano, Ristimäenkatu										118	118
Osakkeiden myynti											
INVESTOINNIT YHTEENSÄ											
TULOT				2505				2505		2272	2795
MENOT			-28853			-2955	-31653		-20288	-11365	-27274
NETTOINVESTOINTI			-26348			-2955	-29148		-18016	-11132	-24479

TASEYKSIKÖ JA LIKELAITOKSET tuhansina euroina	Hankkeen suuruus- luokka	Kumulatiivi- nen tot.	TA2022		LMR 2022		TA + LMR 2022		TOT 10/2022		TOT/TA	TOT.
			menot	tulot	menot	tulot	menot	tulot	menot	tulot	EROTUS	ENNUSTE
ETELÄ-SAVON PELASTUSLAITOS				60		188		248		30	218	248
TULOT												
MENOT			-324		-279		-603		-196		-407	-603
NETTOINVESTOINTI			-264		-91		-355		-166			
LIKELAITOS OTAVIA												
TULOT												
MENOT			-15				-15				-15	-15
NETTOINVESTOINTI			-15				-15					
VESILIKELAITOS												
Kunnallistekniikka ja laitosinvestoinnit												
TULOT												
MENOT												
Vesilaitokset			-370				-370		-35		-335	-370
Jätevesipuhdistamot			-920				-920		-364		-556	-920
Verkostot			-1270				-1270		-961		-309	-1270
NETTOINVESTOINTI			-2560				-2560		-1360			
TASEYKSIKÖ JA LIKELAITOKSET / INVESTOINNIT YHTEENSÄ												
TULOT				60			248		30		218	248
MENOT			-2899				-3178		-1556		-1622	-1888
NETTOINVESTOINTI			-2839				-2930		-1526		-1404	-1640

INVESTOINNIT YHTEENSÄ	TA2022		LMR 2022		TA + LMR 2022		TOT 10/2022		TOT/TA	TOT.
	menot	tulot	menot	tulot	menot	tulot	menot	tulot	EROTUS	ENNUSTE
TULOT		2565				2753		2302	451	3043
MENOT	-31752		-2955		-34831		-21845		-12986	-29162
NETTOINVESTOINTI	-29187		-2955		-32078		-19543		-12535	-26119
Poistotaso		n. 22,5 milj. euroa								

5.2 Rahoitus

Toiminnan ja investointien rahavirta on negatiivinen sekä talousarviossa (-12,1 miljoonaa euroa) että ennusteessa (-7,6 miljoonaa euroa). Tämä tarkoittaa, että tulo-rahoitus riittää investointimenojen kattamiseen, ja niistä osa on maksettava lainarahoituksella. Vuosikate-ennusteen koheneminen sekä investointimenojen alittuminen parantavat kuitenkin toiminnan ja investointien rahavirtaa suhteessa talousarvioon.

Kaupungin vuoden 2022 pitkäaikaisten lainojen lisäysten ja vähennysten arvioidaan toteutuvan talousarvion mukaisena. Lyhytaikaisten lainojen määrän arvioidaan laskevan. Arvio lainamäärästä vuoden 2022 lopussa on noin 312,8 miljoonaa euroa, kun talousarvion laatimishetken arvio on ollut 315,5 miljoonaa euroa.

Kaupunki myöntää vuoden 2022 aikana konsernilainoja talousarvioon varatut 7 miljoonaa euroa.

Rahoituslaskelmaennuste on esitetty seuraavalla sivulla.

Ennustetaulukon TP 2021-sarakkeessa on rahoituksen rahavirrassa ja rahavarojen muutoksessa nähtävissä poikkeama aiempiin vuosiin, sillä rahavarojen muutos on yli +11,5 miljoonaa euroa, kun vuonna 2020 vastaava luku oli n. + 11 tuhatta euroa. Asiasta on raportoitu myös kaupungin tilinpäätöksessä. Poikkeama johtuu kaupungin ylläpitämän konsernitilipalvelun saldosta; tilinpäätöshetkellä saldo on ollut +11,5 miljoonaa euroa, kun aiempina vuosina konsernitilin kokonaissumma on tyypillisesti ollut negatiivinen tai lähellä nollaa. Kaupungin, sen liikelaitosten ja taseyksikön omien varojen osuus konsernitilin tilinpäätöshetken saldosta on ollut noin 2 miljoonaa euroa, ja loput summasta on konsernitilijärjestelmään liittyneiden tytäryhtiöiden varoja. Kirjanpitolautakunnan kunnan ja kuntayhtymän taseen laatimisesta antamassa yleisohjeessa todetaan, että kunnan taseeseen merkitään kaikkien pankkitilien saldot, jotka ovat kunnan nimissä – mukaan lukien konsernitilin alatilien saldot. Konserniyhtiöiden konsernitilille tallettavat varat näkyvät kaupungin rahavaroissa nettosummastaan ja kirjanpidossa sekä rahoituslaskelman rahoituksen rahavirrassa etumerkkinsä mukaisesti joko saamisena tai velkana kaupungille. Konsernitilin korkoperusteet ja tililuotot on vahvistettu kaupunginvaltuustossa viimeksi 15.2.2021 § 23.

5.3 Rahoituslaskelmaennuste

tuhansina euroina, sisältää sisäiset erät	TP 2021	TA 2022	Ennuste 2022
TOIMINNAN JA INVESTOINTIEN RAHAVIRTA			
Toiminnan rahavirta			
Vuosikate	17 736	18 660	20 616
Tulorahoituksen korjaukset	-3 491	-1 600	-2 100
Toiminnan rahavirta yhteensä	14 245	17 060	18 516
Investointien rahavirta			
Investointimenot	-26 874	-31 752	-29 162
Rahoitusosuudet investointimenoihin	1 674	515	842
Käyttöomaisuuden myyntitulot	3 137	2 050	2 201
Investointien rahavirta yhteensä	-22 064	-29 187	-26 119
Toiminnan ja investointien rahavirta	-7 818	-12 127	-7 603
RAHOITUKSEN RAHAVIRTA			
Antolainauksen muutokset			
Antolainasaamisten lisäykset *	-8 219	-7 000	-7 000
Antolainasaamisten vähennykset	917	950	950
Antolainauksen muutokset yhteensä	-7 302	-6 050	-6 050
Lainakannan muutokset			
Pitkäaikaisten lainojen lisäys *	58 000	57 000	57 000
Pitkäaikaisten lainojen vähennys	-23 476	-37 051	-37 050
Lyhytaikaisten lainojen muutos	-6 917	-1 000	-6 300
Lainakannan muutokset yhteensä	27 607	18 950	13 650
Oman pääoman muutokset	3 032		
Muut maksuvalmiuden muutokset			
Toimeksiantojen varojen ja pääomien muutokset	563		
Vaihto-omaisuuden muutokset	52		
Saamisten muutos	2 993		
Korottomien pitkä- ja lyhytaikaisten velkojen muutos	-7 591		
Muut maksuvalmiuden muutokset yhteensä	-3 983		
Rahoituksen rahavirta	19 354	12 900	7 600
Rahavarojen muutos	11 536	773	-3

* TP2021 luvut sisältävät sisäisen konsernilainan Vesilaitokselle, 8 milj. euroa

TUNNUSLUVUT	TP 2021	TA 2022	Ennuste 2022
Lainamäärä*	298 179	315 494	311 829
Lainamäärä/ asukas*	5 721	6 000	5 983
Investointien omahankintameno, teur	25 200	31 237	28 320
Investointien tulorahoitus %	70 %	60 %	73 %
Pääomamenojen tulorahoitus %	32 %	25 %	29 %

* Mikkelin asukasluvu 31.12.2021, ennakkoluku TP2021

52 121

Valtuustoon nähden sitovat erät

6. Määrärahaesitykset

Käyttötalous

Käyttötalouden tulomäärärahoihin esitetään vähennystä yhteensä –556 000 euroa ja toimintakuluihin lisäystä yhteensä 28,1 miljoonaa euroa. Lisäksi Vesiliikelaitoksen sitovaan liikeylijäämätavoitteeseen haetaan muutosta -1,59 miljoonaa euroa.

- Hyvinvoinnin ja osallisuuden lautakunta esittää tulomäärärahojen muutosta -556 000 euroa. Tuottojen alittumiseen on mm. vaikuttanut alkuvuonna koronatilanne (mm. liikuntapalvelut ja kaupunginorkesteri), henkilöstöressurssien vajaus (kulttuuripalveluiden tapahtumia jäänyt toteuttamatta), sekä kansalaisopiston suunnitellun hankkeen aloituksen ja rahoituksen lykääntyminen vuodelle 2023.
- Keskusvaalilautakunnan toimintamenoihin esitetään 50 000 euron lisämäärärahaa. Aluevaalien järjestämiskustannukset ylittivät arvioidun, mutta vastaavasti myös keskusvaalilautakunnan tulot ylittävät talousarvion.
- Kaupunginvaltuuston toimintamenoihin esitetään lisämäärärahaa 50 000. Talousarvio ylittyy kokouspalkkioiden osalta budjetoimattomien tilaisuuksien järjestämisen myötä.
- Sote-palveluiden ostoihin Essotelta on varattu vuoden 2022 talousarvioon 226,7 miljoonaa euroa. Essote arvioi tämän vuoden kuntalaskutusosuudeksi Mikkelin osalta 254,6 miljoonaa euroa talousarviolylystensä johdosta. Näin ollen toimintamenoihin esitetään 28 miljoonan euron lisämäärärahaa sosiaali- ja terveyspalveluiden ostoon Essotelta.

Vesiliikelaitos

Vesiliikelaitoksen johtokunta esittää liikeylijäämätavoitteen muutosta -1 590 000 euroa. Talousarvion mukainen liikeylijäämätavoite oli + 840 000 euroa, mutta toteutumaennuste on -750 000 euroa. Muutos aiheutuu palveluostojen sekä aineet, tarvikkeet ja tavarat -tiliryhmän kustannusten ylittymisestä noin 1,6 miljoonalla.

Investoinnit

Määrärahamuutokset ja mahdolliset lisämäärärahaesitykset koskevat kaupunkikehityslautakunnan alaisten investointien määrärahoja. Ylitykset esitetään katettavaksi investointiohjelman sisällä tehtävillä määrärahasiirroilla.

Jalkaväkimuseon kustannukset ylittävät kuluvana vuonna määrärahan noin 40 000 euroa. Hankkeelle saatiin Opetus- ja kulttuuriministeriön avustusta 60 000 euroa, jolloin nettoylitystä ei synny. Alun perin hanke on suunniteltu vaiheistettavaksi vuosille 2022-2024, mutta nyt se tehdään avustuksen turvin nopeammassa aikataulussa painottuen jo kuluvalle talousarviovuodelle.

Energiataloudellisina investointeina toteutettiin aurinkopaneelikenttä Tuppuralan koululle sekä lämmöntuotantojärjestelmän uusiminen Anttola-Talolle ja Anttolan palvelutalolle. Anttolan kohteissa on ollut maalämmön tukena öljylämmitys. Koko lämmöntuotantojärjestelmä uudistetaan niin, että öljylämmityksestä päästään kokonaan eroon. Tästä johtuen energiataloudellisten investointien määräraha ylittyy noin 80 000 euroa. Lämmitysjärjestelmän uusimiseen on haettu valtion energia-avustusta

35 % investointikustannuksesta eli 78 750 euroa. Mikäli avustus saadaan, niin nettoylitys on lähellä nollaa.

Pyöräilyn ja kävelyn edistämiseksi Juvantien kevyen liikenteen väylää levennettiin Paukkulantien ja Launialankadun väliseltä alueelta. Kohonneisiin kustannuksiin vaikuttanut muun muassa kohonnut bitumi-indeksi, joka nostanut asfaltoinnin neliöhintoja.

Sairaalan ympäristössä uusi sairaalarakennus on valmistumassa syksyllä. Pirttiniemenkatu on valmistunut. Samalla Mannerheimintien osalta otetaan käyttöön uudet liikennevalot. Töitä siirtynyt viime vuodelta tehtäväksi tälle vuodelle etenkin Mannerheimintien osalta.

Mikkelin joet, patojen poistaminen sisältää kaksi erillistä kohdetta. On sovittu, että ensimmäisestä kohteesta (Urpolanjoki) vuonna 2022 kustannukset jäävät kaupungille ja vuodelta 2023 (Rokkalanjoki) ELY-keskukselle. Tämän järjestelyn vuoksi suunniteltu rahoitusosuus ei toteudu tänä vuonna.

Kaupunkikehityslautakunnan vastuulle kuuluvien investointien (kunnallistekniikka, maa- ja vesialueet, talonrakennus) määrärahojen muutos- ja lisäystarpeet:

Investointien menomäärärahamuutokset

- Jalkaväkimuseon esteettömyys ja vesikatto (TA 200.000 euroa), menoilytys +40.000 euroa
Siirretään projektilta 14111 Naisvuoren tornin kunnostus (TA 1.650.000 euroa)
- Energiataloudelliset investoinnit, MENOT (TA 150.000 euroa), menoilytys +80.000 euroa.
Siirretään projektilta 14111 Naisvuoren tornin kunnostus (TA 1.650.000 euroa)
- Pyöräilyn ja kävelyn edistämishjelma (TA 100.000 euroa), menoilytys +50.000 euroa
Siirretään projektilta 29402 Ecosairila (TA 200.000 euroa)
- Sairaalakampuksen ympäristö (TA 200.000 euroa), menoilytys +50.000 euroa
Siirretään projektilta 29402 Ecosairila (TA 200.000 euroa)

Investointien tulomäärärahamuutokset

Mikkelin joet, patojen poistaminen TULOT, hankkeesta vuoden 2022 kustannukset jäävät kaupungille ja vuodelta 2023 ELY-keskukselle, tuloalitus -100.000 euroa

7. Hallintokuntien johdon analyysit

7.1 Hallinto- ja elinvoimapalvelut

Hallinto- ja elinvoimapalveluiden menot ja tulot ovat toteumassa kokonaisuudessaan talousarvion mukaisesti, pl. Essoten kuntalaskutus, jonka ennustetaan Mikkelin kaupungin osalta ylittyvän noin 28 miljoonalla eurolla. Koronan johdosta arvioidaan saatavan vuodelle 2022 tuloutuvia sote-kustannuksiin liittyviä avustuksia noin 14,5 miljoonaa euroa.

Lisäksi koronan vaikutukset työllisyyteen ovat olleet edelleen merkittäviä ja ne näkyvät myös TMT-maksuissa. Kehityskulku ei ole Mikkeliin poikkeuksellinen, vaan TMT-maksun kehitys noudattelee samaa trendiä myös Mikkelin vertailukaupungeissa.

7.2 Mikkelin seudun ympäristölautakunta

Lokakuun 2022 seurannan perusteella maksu- ja myyntituotot kokonaisuudessaan ovat kertyneet odotetusti ja suunnitellulla tavalla. Tällä hetkellä näyttää siltä, että koko lautakunnan osalta toimintatuottoja kertyy riittävästi, eikä ole tarpeen hakea tulojen alitusoikeutta. Henkilöstömenot ovat toteutuneet talousarvion mukaisesti.

Kokonaisuutena ympäristölautakunnan talousarvio käyttötalouden osalta arvioidaan toteutuvan suunnitellusti vuonna 2022. Ympäristöpalvelut ei esitä lisämäärärahoja vuodelle 2022.

Ympäristölautakunnan talousraportoinnissa ovat mukana myös Ympäristöpalvelujen hallinnoimat projektit, vuonna 2021 alkanut Ympäristöministeriön ja Mikkelin seudun kehityshankerahaston rahoittama Ilmastopolku -hanke ja samoin vuonna 2021 alkanut Pursialan ja Porrassalmen pohjavesialueiden suojelusuunnitelmien päivittämishanke, jota rahoittaa sekä Etelä-Savon ELY-keskus että Mikkelin kaupunki. Pursialan ja Porrassalmen pohjavesialueiden suojelusuunnitelmien päivittämishanke on päättynyt syyskuussa 2022, mutta Etelä-Savon ELY-keskus myönsi hankkeeseen liittyville erilliselviksille lisärahoitusta tammikuun 2023 loppuun saakka. Ilmastopolku -hanke päättyy marraskuussa 2022. Hankkeista laaditaan loppuraportit hankkeiden rahoittajille.

7.3 Kasvatus- ja opetuslautakunta

Korona vaikutti vielä ensimmäisellä vuosipuoliskolla lautakunnan alaiseen toimintaan. Kevätlukukauden alkupuolella mm. joitakin koulujen yhteisiä oppitunteja ja koulujen kerhotoimintaa ei voitu toteuttaa suunnitellusti. Opintoretket, vierailut ja joidenkin hankkeiden ulkomaanvierailut (sekä Mikkeliin) käynnistyivät vähitellen kevään aikana. Koronaepidemia ja muut tartuntataudit ovat lasten ja nuorten ohella sairastuttaneet henkilöstöä ja sijaisten saamisessa on ollut vaikeuksia. Maaliskuussa Venäjän hyökättyä Ukrainaan ja sodan edelleen jatkuessa myös Mikkeli on vastaanottanut Ukrainasta sotaa pakenevia henkilöitä: kevästä alkaen peruskouluikäisille lapsille on järjestetty valmistavaa opetusta ja joitakin lapsia on varhaiskasvatuspalvelujen piirissä. Valmistavaan opetukseen tullaan saamaan takautuvasti valtionosuusrahoitus ja varhaiskasvatuksessa olevista ukrainalaisista lapsista maksetaan korvaus kunnille.

Lokakuun seurannan perusteella lautakunnan alaisen toiminnan tuottojen arvioidaan toteutuvan lähes talousarvion mukaisina, niiden arvioidaan ylittyvän noin 13 000 euroa talousarvioon verrattuna.

Kasvun ja oppimisen tueksi tehdyt hankehakemukset sekä ns. korona-avustushakemukset Opetus- ja kulttuuriministeriöön ovat onnistuneet, myyntituottaja ja muita toimintatuottoja arvioidaan kertyvän hieman talousarviota enemmän. Varhaiskasvatuksen asiakasmaksujen arvioidaan alittavan talousarvion 250 000 euroa.

Toimintakulujen arvioidaan toteutuvan lähes talousarvion mukaisina, kulujen arvioidaan alittavan talousarvion vajaalla 10 000 euroa - henkilöstökuluissa syntyy ylitystä noin 480 000 euroa, kun taas palvelujen ostoissa talousarvion määräraha alitetaan lähes 400 000 euroa ja aineet/tavarat/tarvikkeet-tiliryhmässä arvioidaan syntyvän säästöä ja muissa kuluissa hieman ylitystä.

Lokakuun seurannan perusteella lautakunnan alaisen toiminnan toimintakatteen arvioidaan paranevan noin 20 000 euroa talousarvioon verrattuna.

7.4 Hyvinvoinnin ja osallisuuden lautakunta

Koronatilanteen helpottuessa on vähitellen palattu normaaliin toimintaan lautakunnan alaisessa toiminnassa. Kuitenkin koronarajoitusten vuoksi mm. kaupunginorkesteri joutui perumaan tai muuttamaan verkkokonsertiksi useita alkuvuoden tapahtumia. Suurimpana muutoksena on kaupunginorkesterin Elinan Surma –opperan peruminen, jonka varaan valtaosa vuoden tuloista oli varattu. Näin olleen orkesterin tulot tulevat jäämään lähes 82 000 euroa budjetoidusta. Yleisten kulttuuripalvelujen tulojen arvioidaan jäävän noin 67 000 euroa talousarvion alle. Koronan vuoksi alkuvuodesta myös esimerkiksi uimahallit, kuntosalit ja liikuntatilat olivat suljettuna aikuisasiakkailta tai niissä oli rajoitettu asiakasmäärä. Rajoitusten jälkeen uimahallien kävijämäärät eivät ole saavuttaneet koronaa edeltävän ajan kävijämääriä. Liikuntapalvelujen tulojen arvioidaan alittuvan noin 372 000 euroa. Tulojen alitus aiheutuu asiakasmaksujen arvioitua pienemmästä kertymästä ja liikuntapaikkojen vuokratuottojen alittumisesta. Myöskään kansalaisopistossa kurssilaisten määrä ei ole palannut koronaa edeltävälle tasolle, alitusennuste 140 000 euroa. Talousarvion tulo-odotus ylitetään mm. kirjastopalveluissa (myyntituotot ja tuet/avustukset) ja museopalveluissa (avustukset).

Henkilöstökulujen arvioidaan alittuvan lähes 270 000 euroa, palvelujen ostojen arvioidaan alittuvan noin 176 000 euroa. Aineet/tavarat/tarvikkeet ja avustukset alittavat myös talousarviossa näille kulierille osoitetun määrärahan.

Lautakunnan alaisten tulosalueiden toimintatuottojen arvioidaan alittavan talousarvion noin 556 000 euroa. Toimintakulujen arvioidaan alittavan talousarvion lähes noin 530 000 euroa. Lautakunnan alaisen toiminnan toimintakatteen arvioidaan lokakuun seurannan perusteella muodostuvan noin 26 000 euroa talousarviota heikommaksi.

7.5 Kaupunkikehityslautakunta

Erityisesti eurooppalainen talous- ja turvallisuustilanne on pysynyt epävakana. Venäjän hyökkäyssota Ukrainassa jatkuu. Materiaalien ja osien saatavuudessa on epävarmuutta ja toimitusaikaviiveitä, vaikkakin korvaavaa tuotantoa on syntynyt. Energian korkea hinta ja saatavuus muodostavat tuotantoketjuihin lisäkustannuksen. Saman aikaisesti se näkyy lämmityksen ja sähkön kustannuksissa. Kohonneen inflaation ja maailmanmarkkinatilanteen epävarmuuden vaikutukset palvelualueen talouteen ja tulevaisuuteen eivät ole vielä täysin ennustettavissa.

Palvelualueen vastuualaisessa toiminnassa ns. alalla ja riippumatta asemasta tuotannollisessa arvoketjussa on henkilöstön saatavuushaasteita. Tämä haastaa koko arvoketjua alan houkuttelevuuden ja koulutuksen saralla.

Seurantajakson yksi tärkeimmistä painopisteistä on ollut energiankulutuksen hallintaan ja talveen varautuminen. Sähkön energianhinta tulee moninkertaistumaan. Etukäteen tehtävillä toimenpiteillä ja kaupungin tekemillä energiansäästöpäätöksillä pyritään lieventämään merkittävää kustannusvaikutusta. Tätä valmistautumista ja energiansäästötyötä tullaan jatkamaan loppuvuoden ajan niin tiedottamisella, säästötyöllä kuin investoinneilla esimerkiksi LED katuvaloihin. Merkittävä tekijä energiankulutuksen hallinnassa on toiminnassa tarpeettomiksi muodostuneiden kiinteistöjen realisointi. Vuokraus- ja käyttöpalvelut jatkoivat hyvää myyntityötä tältä osin ja vuoden aikana onkin myyty 15 kiinteistöä.

Saimaanportin yhtenäiskoulun hanke etenee aikataulun mukaisesti. Runkotyöt ovat jatkuneet pitkin kesää ja ovat edelleen käynnissä. Seuraava vaihe on vesikattotyöt, jotka alkavat loppuvuodesta 2022.

Merkittävänä purkukohteena alkoi syyskuussa Rokkalassa entisen meijerin alueen rakennusten purkutytöt. Työt valmistuvat vuoden 2023 loppuun mennessä. Seuraavana valmistelussa on ns. Siekkilän entisen koulun purkaminen.

Valtuusto on myöntänyt Annilan ranta-alueen maakapoille ja Veturitallien ostolle lisämäärärahan.

Blue Economy Mikkeli -hanke koordinoitiin ja resursoitiin palvelualueelta ulkopuolisen rahoituksen turvin. Ns. BEM-hankkeen avajaisia vietetään Mikkelissä joulukuun alussa.

Palvelualueen käyttötalouden ennustetaan toteutuvan talousarvion mukaisena

7.6 Etelä-Savon pelastuslaitos (taseyksikkö)

Etelä-Savon pelastuslaitoksen toimintatuotot koostuvat pääasiassa kuntien maksuosuuksista ja ne ovat kertyneet suunnitellusti vuoden 2022 aikana. Etelä-Savon pelastuslaitoksen talouden toteuma näyttää olevan kokonaisuudessaan hyvällä tasolla 10/2020 seurantajaksolla, eikä tässä vaiheessa ole tarvetta erityisjärjestelyihin.

7.7 Mikkelin kaupungin liikelaitos Otavia

Yleisellä tasolla talous on toteutunut suunniteltua paremmin.

Varautuminen OKM:n lukiokoulutuksen rahoituksen takaisinperintään ja OAJ:n Nettilukion paikallissopimusneuvotteluiden valmistumisen siirtyminen vuodelle 2023 näkyvät ennakoitua parempana käyttötalouden tuloksena. OKM:n ensimmäinen takaisinperintään liittyvä erä tulee maksuun joulukuussa. Lukiokoulutuksen rahoitus tapahtuu suurempana kuin mitä talousarvion laadintavaiheessa arvioitiin. Nettilukion paikallissopimuksen ennakoitiin tulevan voimaan 1.8.2022 ja tämän mukaisesti talousarviossa varauduttiin paikallissopimuksen myötä nouseviin opetushenkilöstön henkilöstökuluihin. Hanketulot tulevat toteutumaan arvioitua paremmin talousarviovaiheeseen verrattuna.

Aineet ja tarvikeostot tulevat hiukan ylittymään varautuessa oppivelvollisille kohdennettujen laitehankintojen toteuttamiseen tämän vuoden puolella. Henkilöstökustannukset tulevat toteutumaan suunnitellusti.

Koko liikelaitoksen toiminta etenee talousarvion laadintavaiheeseen verrattuna odotettua paremmin käyttötalouden näkökulmasta, joka edesauttaa OKM:lle maksettavan takaisinperinnän maksamista. Toiminnallisesti edetään suunnitellusti.

7.8 Mikkelin Vesiliikelaitos

Yhteiskunnan toimintaympäristö on jatkunut epävakana Venäjän jatkaessa hyökkäystään Ukrainassa. Vesilaitoksessa ja kaupunkiorganisaatiossa laajemminkin on varautumiseen kiinnitetty yhä suurempaa huomiota, niin häiriötilanteessa tapahtuvan toiminnan suunnitteluun, kuin konkreettistenkin toimien osalta. Varautumisen häiriöskenaarioissa on valmisteluun nostettu myös mahdolliset sähkön saata- vuusongelmat talvella 2022-23.

Varsinaisessa toiminnassa toimintaympäristön epävakaus näkyy mm. materiaalien saatavuus ja hinta- haasteena (esim. kemikaalit, sähkö, laitteiden osat). Tämä näkyy erilaisten indeksien, inflaation ja ra- han hinnan voimakkaana nousuna.

Vesiliikelaitoksen liikeylijäämätavoite (sitova) on +840 000 euroa. Liikeylijäässä on mukana myös pois- tot, poiketen esim. kaupunkiympäristölautakunnan sitovuustasosta. Heinäkuun poikkileikkaustilan- teen johdon kerrotusti optimistisessä ennusteessa oli ennakkotietona valmistelussa ollut ja loppuvuo- teen mahdollisesti ajoitetusta satunnaisesta erästä, vanhan puhdistamoalueen myymisestä emokau- pungille. Loppukesästä saadun arviokirjan mukaan kiinteistön nykyarvon ja alueella tehtävien purku- kustannusten ero jäi huomattavasti ennakkotietoa pienemmäksi. Johdon ennuste vuodenvaihteen to- teutuvaksi liikeylijäämäksi on -750 000 euroa. Marraskuussa vesilaitoksen johtokunta on esittänyt lii- keylijäämätavoitteen alituslupaa.

Käyttötalouden kulujen muodostumista on hillitty niiden kuluelementtien kohdalla, joihin voidaan ole- massa olevassa aikaikkunassa vaikuttaa (olemassa oleviin sopimuksiin ei voida juurikaan vaikuttaa neuvottelematta tms. uudestaan.). Kulujen muodostumisen kulmaa on pystytty hidastamaan, mutta se ei ole ollut riittävä. Käyttötalouden kustannusten muodostumista tullaan yhä jatkossakin tarkaste- lemaan erityisellä tarkkuudella ja hakemaan kustannustehokkaita ratkaisuja.

Ketunniemen ja Otavan Suutarintien vesihuoltohankkeet on tämän vuoden investointien osalta kes- keytetty. Hankkeiden kilpailutetut markkinahinnat ja talousarviossa varatut määrärahat poikkesivat oleellisesti toisistaan. Hankkeet kilpailutetaan talven 2023 aikana uudestaan. Toimenpiteillä osaltaan turvataan investointiohjelman määrärahasa pysyminen.

Jätevedenpuhdistuslaitoksen rakentamisen urakoihin liittyvä käräjäoikeustapaus on kesken. Käräjäoi- keus antanee päätöksensä kuluvan vuoden aikana.

Vesilaitos valmistelee konsulttitoimeksiantoa selvittääkseen liikelaitoksen ja yhtiömuotoisen toimin- tamallin erojen selvittämistä.

Vesiliikelaitoksen johtamisessa on käytössä vt. johtajamalli. Vesilaitoksen johtajarekrytointi on käyn- nistetty.